

הייתי ילדה בודדה בקרון, ללא קרוב משפחה מבוגר עמי. בקרון אחר היתה ילדה בודדה נוספת, לְלָה שמה. מכיוון שבקרון שלי ידעו שאני מבקשת להמלט, ומכיוון שלבד קשה הדבר שבעתיים, ביקשו האנשים מן הילדה האחרת שתצטרף אלי לאותו קרון, ובעצם שתמלט עמי יחדיו מן הרכבת. היא אכן הצטרפה לקרון שלנו, אבל לא רצתה לברוח, אלא ביקשה במפגיע להגיע לאושוויץ, מכיוון שחשבה שאביה שם, והיא, הקטנה, רצתה לחבור אליו, ממש כפי שאני רציתי לחבור אל אבי שנשאר בבוריסלאב. ניסיתי לשכנע אותה, וכך גם אנשים אחרים מן הקרון, שעדיף לה להמלט. אבל היא נשארה בשלה, עד שהאם של השוטר היהודי, היינברג, הצליחה לשכנע אותה, שבאמת עדיף לה להמלט כבר עכשיו מן הרכבת, ולא להיות למעמסה על אביה באושוויץ, אשר יוכל מצידו להמלט משם בגפו ולפגוש אותה אחר-כך בבוריסלאב...

ארבע פעמים ניסינו להסתלק ממסילת הברזל שעליה הרכבת, ולא עלה הדבר בידינו. הצטרכנו לחזור אל הקרון עם בקבוקי המים. בפעם החמישית הצלחנו. הרכבת הגיעה אל מסילה צדדית בתחנה שהיו בה אנשים רבים: גרמנים, פולקסדויטשרים ואחרים. אמרתי לחברתי שתבוא עמי ונשאל את האנשים היכן יש כאן בית-שימוש, אולי נוכל להסתתר בו. שאלנו אישה אחת שעמדה שם יחידה, והיא ענתה לנו שבתחנה הזאת אין בית-שימוש ומי שנזקק צריך לצאת אל השדה הסמוך. וכך אכן עשינו, עברנו את מבנה התחנה והתקדמנו אל השדה. ללה ביקשה לפתוח בריצת מנוסה, ואילו אני עיכבתי בידה, בזוכרי את שהורה לי אבא: לעולם לא להמלט בריצה, אפילו כשכלב רודף אחרי, לעולם לא לרוץ! חצינו את השדה בהליכה. עד היום אני מרגישה בכתפי את החשש ממגע ידו של שוטר אוקראיני או של חייל גרמני, שעוצר אותי בהמלטותי מן הרכבת המוליכה יהודים אל המוות באושוויץ. אבל אף אחד לא תפס אותנו. הצלחנו להמלט.

לא ידענו, כמובן, מהי הדרך אל בוריסלאב. חשבנו ללכת לאורך מסילת הברזל, אבל אנשים שראו אותנו הזהירו אותנו מפני החזית המתקרבת. פנינו אל הכפר הסמוך, וכך עברנו מכפר לכפר בדרך חזרה אל בוריסלאב. הגב' היינברג, אמו של השוטר היהודי, אשר הכינה אותנו להמלטות מן הרכבת, ציידה אותנו בסיפור-כיסוי על אודותינו, והורתה לנו לומר את הדברים האלה לאנשים בדרך: שאנחנו ממשפחה של פולקסדויטשרים, אשר עושה דרכה אל גרמניה, אבל באחת התחנות איבדנו את הורינו; יצאנו מן הקרון לרגע, ועד שחזרנו המשיכה הרכבת בדרכה והורינו עליה. ועתה – כך סיפרנו לאנשים – אנו עושות את דרכנו אל בוריסלאב כדי לפגוש את הדודה שלנו. אינני יודעת אם היה מי שהאמין לסיפור-הכיסוי הזה, בכל אופן זה מה שאמרנו לאנשים ששאלו אותנו לזהותנו ולמעשינו.

בחזרה לבוריסלאב

עברנו כשלושה כפרים, אוקראיניים בדרך-כלל. הקשנו על דלתות בתים וקיבלנו תפוחי אדמה לאכול ורשות לישון בלילה במתבן. היה קיץ, יולי [1944]; הייתי לבושה בשמלה שיוכבד תפרה לי מסדין ישן, יחפה, שערי בלונדיני קלוע בצמות. חברתי היתה ג'ינג'ית והיה בכך משום סכנה, מכיוון שהיו פולנים אשר חשבו ששיער ג'ינג'י יש רק ליהודים. בכל אופן, אני נראיתי כשיקסה, ואילו היא ידעה לדבר אוקראינית כשיקסה. באחד הכפרים שהגענו אליו – קְרֹפִיבְנִיק [Kropyvnyk] – קיבל אותנו איכר פולני שאישתו אוקראינית, והציע לנו לעבוד במשק שלו, ברפת הפרות ובטיפול בתינוק. הוא אף הציע לנו לחזור אליו, אם לא נמצא את הדודה שלנו בבוריסלאב.

לאחר שלושה ימים של הליכה הגענו לבוריסלאב. העיר היתה עדיין בידי הגרמנים, ולפיכך מסוכנת עבורנו. הכרתי מספר משפחות פולניות, שהיו בקשרים עם אבי. כמה מאלה הרשו לנו להגיע אליהן בלילה לשינה, אבל לא לשהות במחיצתן בשעות היום. הסתובבתי ברחובות בשעות היום, ואילו ללה החליטה לחזור אל האיכר הפולני שהציע לנו לעבוד במשק שלו. ללה, זה שם כינוי לְאָלְזָה; שמה הרשמי – אלזה אברהמי. כיום היא גרה בברלין; בעבר היא התגוררה עם בעלה כאן, בחולון. הביוגרפיה שלה היא סיפור בפני עצמו.